

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра конституційного права

«Хто не вміє говорити,
кар'єри не зробить»
(Наполеон Бонапарт)

Плани практичних занять

Із с/к «Відповідальність органів та посадових осіб
місцевого самоврядування в Україні».

Загальні положення

Семінари по спецкурсу « Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні» переслідують ряд цілей:

- обговорення і більш глибоке засвоєння студентами питань теорії конституційно – правової відповідальності;
- широке і максимально детальне вивчення положень чинного законодавства, яке регулює порядок і процедуру конституційно- правової відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування;
- аналіз специфіки конституційно правового регулювання конституційно – правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні;
- вирішення задач, якщо вони є або пропонуються керівником семінару, розгляд конкретних ситуацій, їх можливе моделювання, а також прогнозування конституційно – правової відповідальності в Україні в цілому і щодо органів та посадових осіб місцевого самоврядування, підготовка власних проєктів конституційно – правових документів, проведення ділових ігор;
- набуття студентом навиків самостійної роботи над матеріалами щодо конституційно – правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Форми роботи в семінарі – обговорення всіма студентами групи питань, зазначених в плані, пропозицій своїх рішень задач і конкретних ситуацій.

Тема 1. Конституційна – правова відповідальність органів та посадових осіб в системі місцевого самоврядування.

Питання для обговорення:

1. Конституційний правопорядок в системі місцевого самоврядування. Принцип підзвітності та відповідальності в системі місцевого самоврядування. Визнання відповідальності в конституційному праві України.
2. Конституційно – правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування: поняття та зміст.
3. Специфіка і особливості конституційно – правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
4. Суб'єкти конституційно – правової відповідальності в системі місцевого самоврядування.
5. Співвідношення понять «конституційно – правова» і «політична відповідальність», «державно – правова» і «муніципальна відповідальність». Співвідношення і розмежування конституційно- правової і політичної відповідальності.

Запитання для самоконтролю:

1. Чи закріплений термін «конституційно-правова відповідальність» в чинному законодавстві?
2. Чим конституційно- правова відповідальність відрізняється від політичної відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування?

Теми для доповідей:

1. Суб'єкти, які уповноважені застосовувати санкції конституційно- правової відповідальності.
2. Обмеження і звільнення від конституційно- правової відповідальності.

Рекомендовані джерела для підготовки до заняття:

1. Конституція України. ВВРУ 1996 № 30, ст. 141 із змінами.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». ВВРУ 1997, № 24, ст. 170 із змінами.
3. Підручники з конституційного права України 9 (розділ чи параграф про конституційно – правову відповідальність та місцеве самоврядування).
4. Батанов О. Місцеве самоврядування як лакмусовий папірець демократичної держави. Голос України 2020, 12 червня.

5. ЗУ « Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей (ВВРУ 2014, № 43, ст. 2043 із змінами).
6. Батанова Н.В. До питання щодо визначення поняття конституційно- правової відповідальності. Бюлетень МЮУ, 2009, п. 4-5, с.48 -56.
7. Краснікова О.В. Конституційна відповідальність в системі захисту правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування. Автореферат О. 2004, с. 11- 12 та ін.
8. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики. К.: «Юридична думка», 2010р.
9. Совгиря О.В. Конституційно – процесуальне право України. К.: Юрінком Інтер, 2009, с.366-375.
10. ЗУ «КМУ» 2014, № 13,ст.222 із змінами.
11. ЗУ «Про службу в ОМС» від 2 травня 2023 р. (чин.6 міс. з дня опублікування (2 серпня), а чинність березень 2024 р., або не пізніше 6 міс. скасування воєнного стану.
12. ЗУ «Про військові- цивільні адміністрації» від 5 лютого 2015р.

Керівник курсу Л. Бориславський

Тема 2. Правова основа конституційно – правової відповідальності у сфері місцевого самоврядування.

Питання для обговорення:

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування як джерело.
2. Конституція України щодо відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
3. Закон України як правова основа відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
4. Місцевий референдум, як акт прямого волевиявлення відповідальності суб'єктів місцевого самоврядування.
5. Статут територіальної громади.
6. Нормативно – правові акти, які встановлюють відповідальність відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
7. Інші джерела, які регулюють питання відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Запитання для самоконтролю:

1. Як слід розуміти конституційне положення відповідальність органів місцевого самоврядування, визначається законом?
2. Чи передбачає Конституція України відповідальність посадових осіб місцевого самоврядування?

Рекомендовані джерела для підготовки до заняття:

1. Баймуратов М. Законодавство України про місцеве самоврядування: актуальні питання реалізації. Збірник наукових праць УАДУ при Президентові України К.: вид. УАДУ. 1999. Вис. 1. (300- 302).
2. Панасюк В. Кодифікація законодавства про місцеве самоврядування: теоретичні питання. Право України 2000, № 11.
3. Постанова КМУ від 13 жовтня 2023р. Порядок залучення органами місцевого самоврядування адвокатів та інших фахівців у відповідні галузі права до надання безоплатної первинної правничої допомоги. (залучатися за договорами ОМС).
4. ЗУ «Про безоплатну первинну допомогу».
5. ЗУ «Про адміністративну процедуру» (адміністративний орган, адміністративний акт, процедурне рішення, процедурна дія, скаржник).

6. Примірне Положення про комісію з розгляду скарг.

7. ЗУ «Про столицю України – місто – герой Київ» ВВРУ 1999. № 11, ст. 11, ст.79; 2008 № 5-8, ст. 78.

Керівник курсу Л. Бориславський

Тема 3. Конституційно-правова характеристика Статуту Територіальної громади у Львові.

Питання для обговорення:

1. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою м. Львова.
2. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед державою.
3. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед фізичними та юридичними особами.
4. Загальні засади звітування органів та посадових осіб місцевого самоврядування м. Львова.
5. Звітування Львівського міського голови.
6. Звітування виконавчих органів Львівської міської ради.
7. Звітування комунальних підприємств, установ та організацій Львівської міської ради.

Рекомендовані джерела для підготовки до занять:

1. Конституція України. ВВРУ 1996. № 30, ст. 141 із змінами.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». ВВРУ 1997, № 24, ст. 170 із змінами.
3. Ухвала Львівської міської ради « Про розмежування повноважень між виконавчими органами Львівської міської ради».
4. Рішення КСУ від 16 квітня 2009 № 7- рп/2009; від 18.06.2002, 3 12 рп/2002, від 25.12.2003, № 21-р/2003.
5. ЗУ «Про органи самоорганізації населення» (зі змінами) 2001.
6. Положення про старосту, затвердження радою.
7. ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» Науково- практичний коментар. К. Ін- т законодавства ВРУ К. 1999.
8. Злобін С. Гем. А. Місце Статусу територіальної громади в системи нормативно- правових актів України. Навчальний посібник К. 1999.
9. Лінник Л. Статут територіальної громади. Віче. 2000, № 10.
10. Третецький В. Статут- мала конституція міста. Урядовий кур'єр 1999, 17 квітня.

11. ЗУ «Про політичні партії» ВВРУ 2001, № 23, ст. 118 із наступними змінами.
12. КПКУ ВВРУ 2013, № 9- 13, ст. 88 із наступними змінами.
13. ЗУ «Про запобігання корупції» ВВРУ 2014, № 49, ст. 2056 із наступними змінами.
14. ЗУ «Про державну службу» ВВРУ 2016, № 4, ст. 43.
15. ЗУ «Про прокуратуру» ВВРУ 2015, № 2.3, ст. 12 із наступними змінами.

Керівник курсу Л. Бориславський

Тема 4. Підстави конституційно-правової відповідальності у сфері місцевого самоврядування.

Питання для обговорення:

1. Поняття і підстави конституційно-правової відповідальності.
2. Конституційний делікт (конституційно-правове порушення): поняття і види.
3. Правова характеристика складу конституційно-правового правопорушення:
 - 3.1 Об'єкт конституційно-правового делікту.
 - 3.2 Об'єктивна сторона конституційно-правового делікту.
 - 3.3 Суб'єкт конституційно-правового делікту.
 - 3.4 Суб'єктивна сторона конституційно-правового делікту.

Запитання для самоконтролю:

1. Чи може бути підставою конституційно-правової відповідальності бездіяльність суб'єктів місцевого самоврядування?

Рекомендовані джерела для підготовки до занять:

1. Конституція України ВВРУ 1996, №30, ст. 141 із змінами.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» ВВРУ 1997, №24, ст. 170 із змінами та доповненнями.
3. Наливайко Л.Р. Проблеми визначення поняття, специфічних ознак та функцій конституційної відповідальності в сучасній конституційній теорії. Право України. 1999. № 10. Ст. 45-48.
4. Ковдіч О. Відповідальність органів місцевого самоврядування. Право України, 2001, № 2, ст. 57-59.
5. Бедний О.І. Підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування: питання класифікації. Митна справа 2003, № 1, ст. 77-79.
6. Бориславський Л.В. Поняття, підстави та суб'єкти конституційної відповідальності. Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 43, с. 111-112.
7. Пащенко А. Фактичні та юридичні підстави конституційно-правової відповідальності. Право України. 2002, №5, с. 123-130.
8. Совгіря О.В. Конституційно-процесуальне право України. К.: Юрінком Інтер, 2009, с. 366-375.

9. Борденюк В.І. Деякі проблеми законодавчого визначення повноважень місцевого самоврядування в Україні. Ідеологія державотворення в Україні: історія і сучасність. Матеріали конференції 1996. К. 1997, с. 322-325.

10. Постанова КМУ від 5 вересня 2023 «Про внесення змін до Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців» (Затверджено постановою КМУ від 23 серпня 20178 року ОВУ 2017, № 70, ст. 2174: 2019, 2020, 2021, 2022.

Керівник курсу Л. Бориславський

Тема 5. Конституційно-правові санкції в системі місцевого самоврядування.

Питання для обговорення:

1. Сутність санкцій в системі місцевого самоврядування. Межі правового впливу на органи та посадові особи місцевого самоврядування. Особливості конституційно-правових санкцій.
2. Законодавче та нормативно-правове закріплення конституційно-правових санкцій щодо органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
3. Поняття і класифікація конституційно-правових санкцій щодо органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
4. Конституційно-правова характеристика окремих санкцій конституційно-правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Запитання для самоконтролю:

1. Чи можливе закріплення санкцій конституційно-правової відповідальності в нормативних актах органів місцевого самоврядування? Обґрунтуйте свою відповідь посиланням на конкретні правові норми.
2. Який критерій, на Вашу думку, є визначальним у класифікації санкцій конституційно-правової відповідальності?

Теми для доповідей:

1. Конституційно-правові санкції фінансового характеру.
2. Оціночні санкції.

Рекомендовані джерела для підготовки до занять:

1. Конституція України. ВВРУ 1996. № 30, ст. 141 зі змінами.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». ВВРУ 1997, № 24, ст. 170 зі змінами.
3. Виборчий кодекс України. К. 2020.
4. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (з наступними змінами) 2015 р.
5. Закон України «Про запобігання корупції» ВВРУ 2014, № 49, із доповненнями.
6. Закон України «Про санкції» ВВРУ, № 40, ст. 2018 із наступними змінами.

Керівник курсу Л. Бориславський

Тема 5. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою (п. 1 ст. 74 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

Питання для обговорення:

1. Здійснення місцевого самоврядування в Україні на засадах: народовладдя, підзвітності та відповідальності перед територіальною громадою (п. 1 ст. 73 Закону).
2. Конституційно-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування за порушення Конституції та законів України, обмеження прав і свобод, не забезпечення здійснення наданих їм законом повноважень (п. 2 ст. 75 Закону).
3. Відповідальність за вчинення дій, які протирічать громадським (загальним) інтересам територіальної громади.
4. Конституційно-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування за невиконання (неналежне - виконання) повноважень.
5. Порядок, процедура застосування санкцій територіальною громадою щодо органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
6. Звернення до суду про визнання незаконними актів органів, підприємств, організацій, які обмежують права територіальної громади (п. 3 ст. 38 Закону).

Запитання для самоконтролю:

1. Чи вправі територіальна громада ставити питання про відкликання виборної посадової особи?
2. Дайте правову характеристику індивідуальної і колективної відповідальності в системі органів місцевого самоврядування.

Рекомендовані джерела для підготовки до занять:

1. Конституція України ВВРУ 1996, № 30, ст. 141 із змінами.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» ВВРУ 1997, № 24, ст. 170 із змінами та доповненнями.
3. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». ВВРУ 2023.
4. Підручник з конституційного права України (параграф чи розділ про конституційно-правову відповідальність та місцеве самоврядування).
5. Совгіря О.В. Конституційне-процесуальне право України. К.: Юрінком Інтер, 2009, с. 366-375.
6. Положення про добровільні формування територіальних громад (затверджено постановою КМУ від 28 липня 2022).

7. Закон України від 1 квітня 2022 р. «Про внесення змін до Закону України Про основи національного спротиву щодо вдосконалення порядку комплектування і соціального забезпечення сил територіальної оборони ЗСУ та добровільних формувань територіальних громад» від 1 квітня 2022р.

8. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України». ВВРУ 2014, №47, ст. 2051.

Керівник курсу Л. Бориславський

Тема 7.Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед державою

Питання для обговорення:

1. Визначення і гарантування та підтримка місцевого самоврядування в Україні.
2. Здійснення державного контролю за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
3. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування з питань здійснення ними делегованих повноважень.
4. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування з питань здійснення ними делегованих повноважень.
5. Порядок і процедура застосування органами держави санкцій конституційно-правової відповідальності щодо органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Запитання для самоконтролю:

1. Чи існує правова можливість притягнути державу до відповідальності за недотримання гарантій місцевого самоврядування?

Рекомендовані джерела для підготовки до заняття:

1. Конституція України ВВРУ 1996, № 30, ст. 141 із змінами.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». ВВРУ 1997, № 24, ст. 170 із змінами та доповненнями.
3. Краснікова О.В. Конституційна відповідальність в системі захисту правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування. Автореферат. О.2004.
4. Червянцева А. Конституційно-правова відповідальність держави і фізичних осіб. Вісник прокуратури, 2007, № 1 (67).

Керівник курсу Л. Бориславський

